

Nr 35

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i 19 och 20 kap. föräldrabalken, m. m.

Genom en den 31 mars 1955 dagtecknad, till lagutskottet hänvisad proposition, nr 187, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

1) L a g**om ändring i 19 och 20 kap. föräldrabalken**

Härigenom förordnas, dels att 19 kap. 2 och 14 §§ samt 20 kap. 33 och 40 §§ föräldrabalken skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, dels ock att i 19 kap. skall införas en ny paragraf, betecknad 16 §, av nedan angiven lydelse.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

19 kap.**2 §.**

I Stockholms stad skall överförmyndare icke utses utan skall vad om överförmyndare stadgas gälla förmyndarkammaren. Dock må frågor om samtycke, tillstånd eller förordnande, varom sägs i 15 kap. 5, 8, 9, 10, 12 och 14 §§, i den mån Konungen därom förordnar å förmyndarkammarens vägnar upptagas och avgöras av någon dess ledamot eller tjänsteman eller annan lämplig person, som rådhusrätten utser.

I Stockholms stad skall i stället för överförmyndare finnas en stadens nämnd, kallad överförmyndarnämnden.

Ledamot av förmyndarkammaren och den som är utsedd att i angivna hänseende fullgöra överförmyndares åligganden må ej, utan att Svea

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

hovrätt givit tillstånd därtill, av rådhusrätten förordnas till förmyndare eller god man.

14 §.

Rätten skall vaka över att överförmyndaren fullgör sina åligganden. Med avseende å Stockholms förmyndarkammare utövas denna tillsyn av Svea hovrätt.

Rätten skall vaka över att överförmyndaren fullgör sina åligganden.

Överförmyndaren är — — — — — underkastad ämbetsansvar.

16 §.

Överförmyndarnämnden i Stockholm skall bestå av tre ledamöter. Bestämmelserna i 5 §, 7—10 §§ och 14 § andra stycket i detta kapitel skola i tillämpliga delar gälla ledamot av nämnden. I övrigt skall vad om överförmyndare stadgas äga motsvarande tillämpning å nämnden; dock må frågor som ankomma på nämnden, i den mån Konungen där om förordnar, å nämndens vägnar avgöras av någon dess ledamot eller tjänsteman.

Staden äger uppbära arvode som avses i 12 §. Sådant arvode må, då särskilda skäl föranleda därtill, eftergivas av staden.

20 kap.

33 §.

Talan mot överförmyndarens beslut föres skriftligen hos rätten inom två veckor från den dag klaganden erhöi del av beslutet.

Med avseende å talan mot beslut som Stockholms förmyndarkammare meddelar skall i stället för vad i första stycket sägs gälla vad som är föreskrivet om talan mot rättens beslut.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

40 §.

Över hovrättens beslut i fråga som avses i 39 § må klagan ej föras. Samma lag vare med avseende å ärende som först handlagts av överförmyndaren. *Vad sist sagts gäller dock ej ärende som handlagts av Stockholms förmyndarkammare.*

Över hovrättens beslut i fråga som avses i 39 § må klagan ej föras. Samma lag vare med avseende å ärende som först handlagts av överförmyndaren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1957; dock skall med avseende å talan mot beslut av Stockholms förmyndarkammare samt mot hovrättens beslut i ärende, som handlagts av förmyndarkammaren, även efter lagens ikraftträdande gälla vad i äldre lag är stadgat.

Val av ledamöter i Stockholms överförmyndarnämnd och ersättare för dem skall ske under år 1956 i enlighet med de nya bestämmelserna.

2) L a g

om ändrad lydelse av 5 § lagen den 10 juni 1949 (nr 382) om införande av föräldrabalken

Härigenom förordnas, att 5 § lagen den 10 juni 1949 om införande av föräldrabalken skall erhålla följande ändrade lydelse.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

Arvode, varom förmäles i 19 kap. 12 § föräldrabalken, skall ej utgå till *Stockholms förmyndarkammare* beträffande sådant *förmyndarskap* för underårig eller godmanskap, som ställts under Stockholms rådhusrätts

Arvode, varom förmäles i 19 kap. 12 § föräldrabalken, skall ej utgå till *Stockholms stad* beträffande sådant godmanskap, som ställts under Stockholms rådhusrätts tillsyn i samband med inregistrering av boupp-

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

tillsyn i samband med inregistrering teckning, för vilken boupptecknings-
av bouppteckning, för vilken bouppteckningsavgift utgått.
teckningsavgift utgått.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1957.

Beträffande de skäl, som ligger till grund för de i propositionen framlagda lagförslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 juni 1950 tillkallade chefen för justitiedepartementet den 12 februari 1951 en särskild sakkunnig, regeringsrådet Erik M. Kellberg, för att biträda med utredning rörande — såvitt nu är i fråga — omorganisation av förmyndarkontrollen i Stockholm. Till sekreterare utsågs den 19 november 1951 hovrättsassessorn Sara Falk.

Utredningsmannen har till fullgörande av sitt uppdrag den 30 juni 1954 avgivit en promemoria (stencilerad) innehållande förslag till ändrade bestämmelser om förmyndarkontrollen i Stockholm jämte därtill hörande motiv.

Över promemorian har efter remiss yttranden avgivits av Svea hovrätt, överståthållarämbetet efter hörande av Stockholms stad, Stockholms rådhusrätt efter hörande av Stockholms förmyndarkammare, Sveriges advokatsamfund, svenska bankföreningen och svenska stadsförbundet. Vidare har yttrande inkommit från Sveriges juristförbund.

Gällande bestämmelser om förmyndarkontroll, m. m.

Föräldrabalken innehåller i 9—19 kap. stadganden om förmyndarvården och i 20 kap. vissa därtill hörande processuella bestämmelser. Regleringen av detta ämne i föräldrabalken har ersatt 1924 års lagstiftning.

Bestämmelserna om ö v e r f ö r m y n d a r e återfinnes i 19 kap. föräldrabalken. I regel skall en överförmyndare väljas för varje kommun. Om tillsynen icke kan utövas av en överförmyndare ensam, må dock rätten på framställning av kommunen förordna att flera överförmyndare skall väljas. I sådant fall äger rätten indela kommunen i distrikt eller bestämma annan lämplig grund för förmynderskapens fördelning mellan överförmyndarna. Valet

avser en tid av fyra år och skall förrättas av kommunens beslutande representation inom utgången av oktober månad året före det, med vilket överförmyndarens tjänstgöringstid börjar. Om överförmyndaren avgår före valperiodens utgång, skall annan väljas för den tid som återstår.

Överförmyndaren skall vara i praktiska värv väl förfaren och ha uppnått 25 års ålder. Han får icke vara omyndig eller i konkurstillstånd. Rätt att avsäga sig uppdraget äger endast den som icke är bosatt inom kommunen, ämbets- eller tjänsteman som av sin befattning är förhindrad att fullgöra uppdraget, den som efter de fyra sistförflutna årens tjänstgöring som överförmyndare är i tur att avgå från befattningen, den som uppnått 60 års ålder och den som eljest uppgiver förhinder, vilket godkännes av valmyndigheten. Överförmyndare som finnes icke vara lämplig kan när som helst av rätten entledigas. Med avseende å sin befattning är överförmyndaren underkastad ämbetsansvar. För varje överförmyndare skall väljas en ersättare, och om både överförmyndaren och ersättaren är förhindrade uppehålla befattningen, äger rätten förordna tillfällig vikarie.

Överförmyndaren äger uppbära arvode till belopp, motsvarande en procent av den omyndiges behållna årsinkomst, där denna icke överstigit 200 kronor, och eljest två procent därav, dock av varje omyndig högst 1 000 kronor för år. I vissa fall ankommer på rätten att bestämma arvodet. Om det finnes lämpligt, äger kommunen lämna bidrag till arvodet och till bestridande av de med verksamheten förenade kostnaderna. Kommunen har även rätt att i ordning, som godkännes av Kungl. Maj:t, bestrida samtliga utgifter för dessa ändamål och att om så sker uppbära de eljest till överförmyndaren utgående arvoden.

Genom överförmyndarens verksamhet underkastas förmyndarnas förvaltning av de omyndigas tillgångar en fortlöpande reglering och kontroll. Överförmyndarens uppgifter är av olika slag; här skall endast givas en översikt av de viktigaste bestämmelserna.

Vissa åtgärder med avseende å omyndigs egendom får icke företagas utan överförmyndarens medgivande. Såväl placeringen av penningmedel som förfogandet över värdehandlingar är sålunda i viss utsträckning beroende av överförmyndarens tillstånd. För omyndig delägare i dödsbo får endast med överförmyndarens samtycke slutas avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, och sådant samtycke fordras i allmänhet även för arvskifte i dödsbo vari omyndig äger del. Vidare får förmyndaren i regel endast med överförmyndarens samtycke låta den omyndige driva näring eller å dennes vägnar upptaga lån, ingå växelförbindelse eller borgen eller pantförskriva eller bortgiva egendom. För upplåtelse av servituts- eller nyttjanderätt till omyndigs fasta egendom kräves likaledes i regel överförmyndarens samtycke. Om förmyndaren hos rätten ansökt om tillstånd att försälja eller inteckna sådan egendom, åligger det överförmyndaren att i ärendet avgiva yttrande.

Med ledning av förteckning över den omyndiges tillgångar och andra redovisningshandlingar, som förmyndaren har att avgiva till överförmyndaren, skall denne granska förmyndarens förvaltning. Därvid skall särskilt

tillses att tillgångarna är anbragta med erforderlig trygghet och att de lämnar skäligen avkastning samt att utgifterna för den omyndige icke överstigit vad som må anses skäligen. Överförmyndaren äger yrka att förmyndaren skall beediga förteckningen över tillgångarna samt har att påkalla rättens ingripande mot förmyndare som icke inkommer med föreskrivna handlingar. Överförmyndaren äger även genomgå till förvaltningen hörande räkenskaper, betalningsbevis och andra verifikationer samt värdehandlingar. I fall där särskild sakkunskap erfordras äger överförmyndaren anlita annan att utföra eller biträda vid revisionen. Om granskningen ger anledning därtill, skall överförmyndaren bereda förmyndaren tillfälle att förklara sig samt i svårare fall påkalla rättens ingripande mot denne. Varje år skall överförmyndaren till rätten överlämna en uppgift (årsredogörelse) rörande tillsynen över förmyndarnas förvaltning under föregående år. Överförmyndaren skall därjämte föra bok angående de förmynderskap som inskrivits hos rätten och förteckning över ärenden rörande ej inskrivna förmynderskap.

I förekommande fall äger överförmyndaren göra ansökan hos rätten att någon skall förklaras omyndig, att förmyndare skall förordnas eller entledigas eller att dödsbo, vari omyndig äger del, skall avträdas till förvaltning av boutredningsman. Sistnämnda befogenhet tillkommer överförmyndaren jämlikt 2 kap. 1 § första stycket lagen om boutredning och arvskifte.

Närmare föreskrifter om överförmyndares verksamhet är meddelade i överförmyndarkungörelsen den 31 mars 1952 (nr 304).

Med rätten förstås den allmänna underrätt, vid vilken förmynderskapet är inskrivet (förmynderskapsdomstolen). Vid sidan av sin omedelbara befattning med förmyndarvården skall rätten utöva tillsyn över överförmyndarnas verksamhet. Rätten skall sålunda granska den av överförmyndaren avgivna årsredogörelsen och dennes förteckning över ärenden rörande icke inskrivna förmynderskap ävensom med lämpliga tidsmellanrum den av överförmyndaren förda förmynderskapsboken; där det finnes lämpligt äger rätten verkställa särskild inspektion hos överförmyndaren (förmyndarvårdskungörelsen den 31 mars 1952, nr 303). Det åligger därjämte rätten att skyndsamt lämna överförmyndaren meddelande om alla förmynderskap som inskrives samt att ge honom del av rättens beslut i förmynderskapsärenden (kungörelsen den 16 december 1949, nr 661, om skyldighet för domstol att lämna uppgifter i mål och ärenden enligt föräldrabalken).

I Göteborg är utsedda tre överförmyndare och i Malmö två överförmyndare. I vardera av städerna Jönköping och Växjö är likaledes utsedda två överförmyndare. I övrigt torde endast i ett fåtal kommuner på landsbygden avvikelser ha skett från huvudregeln om en överförmyndare i varje kommun. Då flera överförmyndare utsetts, har förmynderskapen vanligen fördelats dem emellan efter registernamnens begynnelsebokstäver. Överförmyndarna har valts från skilda yrkesgrupper: jurister i allmän eller enskild tjänst, banktjänstemän, präster, lärare, enskilda företagare, hantverkare och fackarbetare. Deras uppdrag fullgöres i allmänhet vid sidan av förvärvsarbete. Om överförmyndaren har tillgång till kontor eller annat lämpligt ar-

betsrum, brukar detta användas som expeditjonslokal. I större distrikt förekommer, att kommunen ställer lokal till förfogande kostnadsfritt eller eljest på förmånliga villkor. Eljest utföres göromålen i allmänhet i överförmyndarens bostad. Endast i de största kommunerna torde avlönat biträde anlitas för skrivarbete och handräckning. Kontanta bidrag till arvode och omkostnader lärer förekomma endast i ett fåtal kommuner. Möjligheten för kommunen att själv uppbära överförmyndararvodena och med desamma bestrida utgifterna för verksamheten har icke anlits i något fall.

I Stockholm är på grund av historiska skäl förmyndarkontrollen ordnad på annat sätt än i riket i övrigt. Där finnes sålunda icke någon överförmyndare, utan dennes funktioner fullgöres av ett särskilt organ, *Stockholms förmyndarkammare*, som tillkommit redan på 1600-talet. Förmyndarkammaren är organiserad med fast anställda befattningshavare och är nära anknuten till Stockholms rådhusrätts förmynderskapsavdelning. Frånsett därav betingade särskilda föreskrifter är de allmänna bestämmelserna om förmyndarkontrollen tillämpliga jämväl å kammarens verksamhet.

Enligt föräldrabalken 19 kap. 2 § skall i Stockholms stad överförmyndare icke utses utan skall vad om överförmyndare stadgas gälla förmyndarkammaren. Dock må enligt samma paragraf frågor om samtycke, tillstånd eller förordnande — avseende i huvudsak placering och förvaltning av penningmedel och värdepapper — i den mån Kungl. Maj:t därom förordnar, å kammarens vägnar upptagas och avgöras av någon dess ledamot eller tjänsteman eller annan lämplig person som rådhusrätten utser. Sådant hemyndigande har meddelats endast för kammarens ledamöter.

Rörande förmyndarkammarens verksamhet har föreskrifter givits senast i kungl. brev till överståthållarämbetet den 5 december 1952 (nr 801). Föreskrifterna, som gäller från och med den 1 januari 1953 och nära överensstämmer med dessförinnan gällande bestämmelser rörande verksamheten, innehåller i huvudsak följande. Kammaren består av borgmästaren som ordförande och fyra assessorer, de s. k. förmynderskapsassessorerna. I handläggning av ärende som icke avser visst förmynderskap eller godmanskap deltagar samtliga ledamöter. I övrigt sammanträder kammaren icke med fem utan med tre ledamöter, vilket sammanhänger med följande organisation av arbetet. Kammarens förmynderskapsbok är delad i fyra rotlar, å vilka förmynderskapen och godmanskapen fördelas efter registernamnens begynnelsebokstäver. Efter samma grunder är förteckningen över ärenden rörande icke inskrivna förmynderskap delad. Varje rotel förestås av en assessor. Ärende som avser visst förmynderskap eller godmanskap handlägges av borgmästaren, den till tjänsteåren äldste assessorn och den assessor till vars rotel ärendet hör. Om ärendet tillhör den äldste assessorns rotel, deltagar jämte borgmästaren och nämnde assessor den till tjänsteåren näst äldste av assessorerna. Assessor ensam äger att beträffande förmynderskap eller godmanskap, som tillhör hans rotel, i kammarens ställe handlägga sådana frågor om samtycke, tillstånd eller förordnande som avses i föräldra-

balken 19 kap. 2 §. Om han finner dylikt beslut icke böra meddelas eller anser frågan tveksam, skall ärendet hänskjutas till kammaren. Vidare åligger det assessor att utföra åtskilliga andra göromål. I övrigt skall kammaren och dess befattningshavare, i den mån icke annat blivit föreskrivit, i tillämpliga delar ställa sig till efterrättelse föreskrifterna i överförmyndarkungörelsen.

Med samtliga ledamöter sammanträder kammaren ett tiotal gånger om året i huvudsak för besvarande av remisser eller avgivande av eljest infordrade yttranden samt för handläggning av ärenden rörande vissa under kammarens förvaltning stående donationsfonder. Dessa ärenden, vilka alltså icke avser visst förmynderskap eller godmanskap, förberedes av äldste assessorn. Sammanträde med tre ledamöter äger rum en gång i veckan. Under sammanträdet växlar assessorerna beroende på den rotel, till vilken det föreliggande förmynderskapet eller godmanskapet hör. I denna ordning handlägges ärenden rörande bland annat avtal om sammanlevnad i oskiftat bo, godkännande av arvskifte, rätt att driva näring samt kammarens ansökningar om omyndighetsförklaring eller om dödsbos avträdande till förvaltning av boutredningsman ävensom sådana ärenden som assessor hänskjutit till kammarens avgörande. Antalet sålunda handlagda ärenden uppgår årligen till omkring 700, därav drygt ett hundratal utgör ärenden som av assessor hänskjutits till kammaren. Det stora flertalet ärenden handlägges emellertid av de särskilda assessorerna, vilka dessutom, en var beträffande de till hans rotel hörande förmynderskapen och godmanskapen, fullgör övriga med förmyndarkontrollen sammanhängande uppgifter.

Bortsett från att en del ärenden avgöres kollegialt, är förmynderskapsassessorerna att likställa med överförmyndare. Assessorerna har sålunda, en var beträffande sin rotel, att enligt allmänna bestämmelser meddela samtycke, tillstånd eller förordnande med avseende å förmyndares och gode mäns förvaltning, att granska förteckning över tillgångar och andra redovisningshandlingar samt vidtagna av granskningen föranledda åtgärder, att föra förmynderskapsboken och förteckningen över ärenden rörande icke inskrivna förmynderskap ävensom till Svea hovrätt överlämna årsredogörelse rörande föregående års förvaltning och nyssnämnda förteckning. Härtill kommer de uppgifter assessorerna har att fullgöra såsom ledamöter av rådhusrättens förmynderskapsavdelning, vilka uppgifter kan beräknas upptaga ungefär en fjärdedel av arbetstiden.

Borgmästaren och de fyra förmynderskapsassessorerna utgör förmyndarkammarens juridiskt utbildade befattningshavare. Kanslipersonalen består av två revisorer, fyra kanslibiträden, fyra kontorsbiträden och en stadstjänare. Dessa anställs av direktionen för Stockholms stads rätts- och polisväsen. Vid utgången av år 1953 stod 9 444 förmynderskap och godmanskap under kammarens tillsyn. Därav var 6 788 förmynderskap och godmanskap förenade med förmögenhetsförvaltning.

Förmyndarkammaren är samorganiserad med Stockholms rådhusrätt såtillvida, att kammarens ledamöter även är ledamöter av rådhusrättens för-

mynderskapsavdelning. Denna avdelning, som utgör förmynderskapsdomstol för Stockholm, består såvitt här är i fråga av borgmästaren såsom ordförande, magistratsrådmannen och de fyra förmynderskapsassessorerna. Mål och ärenden rörande förmynderskap och godmanskap fördelas mellan assessorerna efter registernamnens begynnelsebokstäver i samma ordning som gäller beträffande fördelningen av förmynderskapen och godmanskapen i kammaren samt handlägges av borgmästaren såsom ordförande, magistratsrådmannen och vederbörande assessor. Två av rättsens ledamöter (borgmästaren och assessorn) är följaktligen identiska med ordföranden och rotelinnehavaren i kammaren vid handläggningen därstädes av ärende rörande samma förmynderskap eller godmanskap.

Den tillsyn över förmyndarkammarens verksamhet, som tidigare i överensstämmelse med allmänna regler ankommit på Stockholms rådhusrätt, utövas numera av Svea hovrätt (19 kap. 14 § föräldrabalken). Enligt övergångsbestämmelse till överförmyndarkungörelsen skall årsredogörelse rörande förmyndarnas förvaltning av kammaren avlämnas till hovrätten före den 1 december och inom samma tid skall kammaren till hovrätten för granskning insända förteckningen över ärenden rörande icke inskrivna förmynderskap.

Till kammaren utgår överförmyndararvoden enligt vanliga regler. Dessa arvoden tillfaller Stockholms stad enligt särskild föreskrift av Kungl. Maj:t, senast meddelad i förutnämnda kungl. brev till överståthållarämbetet den 5 december 1952 (nr 801). Staden svarar för förmyndarkammarens omkostnader.

Utredningsmannens förslag och yttrandena däröver

En översiktlig redogörelse för innehållet i utredningsmannens promemoria och yttrandena över denna återfinnes å s. 13—31 i propositionen.

Departementschefen

Vid lagrådsremissen har *föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg*, beträffande förslaget huvudgrunder anfört följande:

»Kontrollen över förmyndare och gode män i Stockholm utövas av förmyndarkammaren, vilken består av borgmästaren och fyra assessorer i rådhusrätten. Denna anordning, vilken är historiskt betingad, skiljer sig från vad som gäller i samtliga övriga kommuner i riket, där kontrollen utövas av kommunalvalda överförmyndare.

Både i samband med tillkomsten av 1924 års förmynderskapslagstiftning och under tiden därefter har olika meningar yppats om lämpligheten av att bibehålla förmyndarkammaren såsom organ för det allmännas kontroll över förmyndarvården. Enighet synes numera råda om att kammaren på ett förtjänstfullt sätt fullgör sina åligganden. Mot det gällande systemet kan dock riktas anmärkningar av principiell natur.

Främst kommer härvid i betraktande de olägenheter som sammanhänger med att borgmästaren och förmynderskapsassessorerna, jämte magistratsrådmanen, bildar den avdelning av rådhusrätten, som har att utöva förmynderskapsdomstolens åligganden. I förmynderskapslagstiftningen stadgas, att förmynderskap skall stå under tillsyn både av överförmyndare och av rätten. Förmyndare förordnas och entledigas av rätten. Den omedelbara tillsynen över förmyndares förvaltningsåtgärder utövas av överförmyndaren. Vissa viktigare ärenden, främst frågor om försäljning av omyndigs fasta egendom eller inteckning däri, skall dock, efter yttrande av överförmyndaren, prövas av förmynderskapsdomstolen. Rätten skall vaka över att överförmyndaren fullgör sina åligganden. För att få en betryggande kontroll över förmyndarvården har sålunda domstolen ställts över och vid sidan av överförmyndaren. Då förmyndarkammaren och rådhusrättens förmynderskapsavdelning delvis är identiska, kommer utövningen av dessa funktioner i Stockholm icke att innefatta samma kontroll som gäller för landet i övrigt. För att motverka olägenheterna härav vidtogs år 1942 den extraordinära anordningen att förmyndarkammaren ställdes under Svea hovrätts tillsyn. Mot denna anordning kan göras både principiella och praktiska invändningar.

Även i organisatoriskt hänseende är det nuvarande systemet förbundet med vissa nackdelar. Det har sålunda framhållits, att rådhusrättens skyldighet att besätta assessorstjänsterna i kammaren medför olägenheter för befordringsgången i rådhusrätten. Svårigheter har yppats att rekrytera dessa tjänster, och ombyte av förmynderskapsassessorer sker oftare än vad fallet är beträffande överförmyndare på andra orter. Detta är ägnat att medföra bristande kontinuitet i arbetet. I den år 1949 inom Stockholms stadskansli framlagda rationaliseringsutredningen anfördes bl. a. att, då ledamöterna av förmyndarkammaren jämväl fungerar såsom ledamöter av förmynderskapsdomstolen, deras arbete blir splittrat på alltför många uppgifter. Då dessutom de flesta och mest tidsödande arbetsuppgifterna synes vara sådana, som icke ovillkorligen kräver domarkompetens, blir denna personal mindre väl utnyttjad.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1954 har jag nyligen tillkallat sakkunniga för att verkställa utredning rörande rådhusrätternas framtida ställning och därmed sammanhängande spørsmål. En förutsättningslös prövning härav torde för Stockholms vidkommande icke kunna äga rum, så länge det nuvarande sambandet mellan rådhusrätten och förmyndarkammaren består. Att kammaren, i händelse av rådhusrättens förståtligande, skulle bli statlig, samtidigt som förmyndarkontrollen i alla andra kommuner utövas av kommunalvalda överförmyndare, kan nämligen icke vara en lämplig utväg.

På grund av vad sålunda anförts finner jag, i likhet med utredningsmannen, att förmyndarkammaren icke längre bör bibehållas såsom kontrollorgan för förmyndarvården i Stockholm. Då det gäller att ersätta förmyndarkammaren med ett annat organ, erbjuder sig i första hand den lösningen

att förmyndarkontrollen, enligt det i lagen angivna huvudalternativet, utövas av överförmyndare, som uppbär arvoden av de omyndiga och själva bestrider sina kostnader. Såsom utredningsmannen anfört torde emellertid förhållandena i Stockholm vara sådana, att denna utväg icke är lämplig. Kontrollen bör därför organiseras av staden, som skall äga uppbära arvodena. Det av utredningsmannen utarbetade förslaget, vilket bygger på denna princip, har i vissa hänseenden ytterligare bearbetats hos stadens myndigheter. Då det förslag, som staden därvid kommit fram till, väl tillgodoser de krav som bör ställas på förmyndarkontrollen i Stockholm, anser jag detta kunna godtagas.

Förmyndarkontrollen i Stockholm bör alltså omhänderhavas av en av stadsfullmäktige vald nämnd, bestående av tre ledamöter jämte suppleanter. Såsom föredragande borgarrådet förordat bör nämnden kallas överförmyndarnämnden och dess ledamöter jämte suppleanter — i överensstämmelse med vad som gäller om överförmyndare i allmänhet — väljas för en tid av fyra år. Nämnden skall vara överförmyndare i Stockholm; dock skall beslutanderätt få delegeras till ledamot eller tjänsteman. Tillsynen över att nämnden fullgör sina åligganden kommer att enligt vanliga regler utövas av rådhusrätten såsom förmynderskapsdomstol.

Sedan principiell ställning tagits till förmyndarkontrollens framtida organisation i Stockholm, torde erforderliga administrativa bestämmelser få utarbetas. Beträffande frågan om delegation har man härvid att utgå från att ansvaret för tillsynen över förmynderskapen skall ligga hos nämnden. Det torde vara lämpligt att förmynderskapen uppdelas på ledamöterna. Dessa får därigenom en ställning motsvarande en överförmyndares. Ärenden av större vikt bör de emellertid icke avgöra själva, utan dessa bör företagas vid sammanträde med hela nämnden. Delegation till tjänsteman bör avse att i enlighet med nämndens principbeslut avgöra enklare ärenden.

Enligt stadens förslag kommer överförmynderiet i Stockholm att naturligt ansluta sig till stadens förvaltning i övrigt. I likhet med föredragande borgarrådet och överståthållarämbetet vill jag understryka vikten av att till ledamöter i nämnden utses personer, som är väl kvalificerade för uppdraget. Resultatet av reformen torde till väsentlig del vara beroende av att nämnden till sitt förfogande får en tillräcklig kansliorganisation. Det synes icke erforderligt att i detta sammanhang ta ställning till det organisationsförslag som framlagts av kammarkontoret m. fl. Det ankommer på Stockholms stad att förse nämnden med det kansli som visar sig vara behövt.»

Lagrådet

Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran.

Utskottet

I ärendet har icke från något håll gjorts gällande annat än att förmyndarkontrollen i Stockholm fungerar på tillfredsställande sätt. Såsom departementschefen ovan närmare utvecklade talar emellertid obestriddligen vissa såväl principiella som praktiska skäl mot den nuvarande organisationen av denna kontroll. Härtill kommer, att ett framtida förstatligande av rådhusrätten knappast kan genomföras med mindre denna i organisatoriskt avseende skiljes från överförmyndarskapet. Utskottet tillstyrker därför, att förmyndarkammaren såsom föreslås i propositionen avskaffas och att förmyndarkontrollen i stället organiseras på annat sätt.

Med hänsyn till de speciella förhållandena i en stad av Stockholms storlek torde det vara ofrånkomligt att förmyndarkontrollen där organiseras i fastare former än vad som är möjligt enligt de allmänna stadgandena i ämnet. En förutsättning härför torde vara att det ålägges staden, samtidigt som denna berättigas uppbära de i lag föreskrivna överförmyndararvodena, att svara för förmyndarkontrollen.

Hur förmyndarkontrollen i Stockholm lämpligast bör vara organiserad, kan naturligen vara föremål för delade meningar. I ärendet har också framkommit flera olika organisationsförslag. Utskottet anser emellertid i likhet med departementschefen att, då det förslag som framförts från stadens sida synes tillgodose de krav som i förevarande hänseende är att uppställa, detta förslag bör godtagas. Detta innebär, såsom närmare framgår av propositionen, att förmyndarkontrollen skall ankomma på en särskild nämnd, kallad överförmyndarnämnden, bestående av tre ledamöter, vilka jämte lika många suppleanter skall väljas av stadsfullmäktige för en tid av fyra år. Till nämndens förfogande skall ställas erforderligt kansli. Nämnden skall vara överförmyndare i Stockholm, men beslutanderätt skall kunna delegeras till ledamot av nämnden eller tjänsteman hos denna. Beträffande de allmänna riktlinjerna för denna delegation kan utskottet för sin del biträda departementschefens därutinnan gjorda uttalanden.

På grund av vad sålunda anförts och då utskottet ej funnit anledning till erinran mot de framlagda lagförslagen, får utskottet hemställa,

att förevarande proposition, nr 187, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 maj 1955

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Branting, Lodenius, fru Sjöström-Bengtsson, herr Björnberg, fru Gärde Widemar och herr Lindgren;

från andra kammaren: herrar Rylander, Landgren, Gezelius, Johansson i Norrfors, Hedqvist, Jacobsson i Sala, Larsson i Stockholm och fru Eriksson i Stockholm.
